

Lausuma

Lausuma 04/2022 digitaalisen euron suunnittelua koskevista valinnoista yksityisyyden suojan ja tietosuojan näkökulmasta

Hyväksytty 10. lokakuuta 2022

Translations proofread by EDPB Members.
This language version has not yet been proofread.

Euroopan tietosuojaneuvosto on antanut seuraavan lausuman:

Euroopan keskuspankki (EKP) päätti heinäkuussa 2021 aloittaa digitaalisen euron mahdollista käyttöönottoa koskevan 24 kuukautta kestävä tutkimusvaiheen, jonka tavoitteena on, että digitaalinen euro – mikäli se hyväksytään – lasketaan liikkeeseen kaksi tai kolme vuotta tutkimuksen jälkeen.¹

Koska tällaisen hankkeen käynnistämisestä saattaa aiheutua Euroopan kansalaisille suuria perusoikeuksiin ja -vapauksiin kohdistuvia riskejä, tietosuojaneuvosto julkaisi kirjeen², jossa se muistutti yksityisyyden suojan sekä sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan periaatteesta ja tarjosi tätä aihetta koskevaa neuvontaa tutkimusvaiheen aikana. EKP:n annettua myönteisen vastauksen tietosuojaneuvosto aloitti asiantuntijakokoukset tietosuojavastaavan ja digitaalista euroa käsittelevän operatiivisen ryhmän kanssa. Kokoukset olivat erittäin hyödyllisiä, sillä niiden avulla hankkeesta saatiin parempi käsitys. Tämän näkemystenvaihdon ansiosta tietosuojaneuvosto pystyi antamaan EKP:n operatiiviselle ryhmälle säännöllistä palautetta hankkeen vaikutuksista yksityisyyden suojaan ja tietosuojaan.

Euroopan komissio, jäljempänä 'komissio', ilmoitti helmikuussa 2022 aikovansa tehdä lainsäädäntöehdotuksen, jolla tuetaan digitaalisen euron sisällyttämistä EU:n lainsäädäntöön vuonna

¹ Lisätietoja on verkkosivulla [Kysyttyä digitaalisesta eurosta \(europa.eu\)](https://europa.eu), kysymys 8.

² https://edpb.europa.eu/system/files/2021-07/edpb_letter_out_2021_0111-digitaleuro-toecb_en_1.pdf

2023³. Lisäksi Euroryhmä järjesti vuosina 2021 ja 2022 useita aihekohtaisia keskusteluja, joiden tarkoituksena oli seurata hankkeen tärkeimpiä toimintapoliittisia näkökohtia, kuten yksityisyyden suojaan ja tietosuojaan liittyviä seikkoja.

Koska EKP:n neuvosto toteutti hiljattain tutkimusvaiheen ensimmäisiä suunnitteluvalintoja koskevia toimia, jotka liittyivät muun muassa digitaalisen euron saatavuuteen verkossa ja sen ulkopuolella, tietosuojan tasoa ja siirtomekanismeja, tietosuojaneuvosto haluaa palauttaa mieliin kirjallisesti sen viimeksi kuluneen vuoden aikana antamat ohjeet ja esittämän kannan.

Yksityisyyden suoja ja sisäänrakennettu ja oletusarvoinen tietosuoja

Euroopan tietosuojaneuvosto muistuttaa¹ alustavana huomautuksena, että kansalaisten ilmaisemia odotuksia vastaava yksityisyyden suoja ja tietosuojan erittäin korkea taso on ratkaisevan tärkeä, jotta voidaan varmistaa eurooppalaisten luottamus tulevaan digitaaliseen euroon, mikä on hankkeen onnistumisen kannalta keskeinen tekijä. Verrattuna fyysiseen käteisrahaan ja sen hyödyllisiin ominaisuuksiin yksityisyyden suoja ja vapauksien kannalta on varmaa, että jo nyt erittäin kilpailukykyisessä ja tehokkaassa maksuliikenneympäristössä digitaalista euroa koskevan ehdotuksen erityinen arvo olisi digitaalisen euron korkea yksityisyyden taso. Sen tarjoaminen on julkisen sektorin tehtävä, ja se olisi ratkaiseva tekijä, jotta EU:n kansalaiset hyväksyvät digitaalisen euron. Tästä syystä digitaalinen euro olisi suunniteltava mahdollisimman paljon fyysisen rahan kaltaiseksi.

Tietosuojaneuvosto suosittelee yksityisyyden suoja sekä sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan periaatteiden täyttämiseksi sovellettavien yksityisyyden suoja ja tietosuoja koskevien säännösten mukaisesti, että tutkimusvaiheessa kartoitettaisiin erilaisia teknisiä ratkaisuja, jotka ovat jo saatavilla tai joita voidaan muutoin laajentaa kohtuullisessa ajassa, jotta voidaan vertailla erilaisia suunnitteluvalintoja yksityisyyden suoja ja tietosuojan suhteen. EKP:n tekemien suunnitteluvalintojen olisi tässä suhteessa perustuttava dokumentoituun vaikutustenarviointiin kaikista asiaan liittyvistä riskeistä, mutta niissä olisi silti asetettava etusijalle innovatiiviset, yksityisyyden suoja parantavat teknologiat (kuten sähköinen raha ja nollatietotodistukset).

Toistaiseksi EKP:n neuvosto on tässä tutkimusvaiheessa hyväksynyt yksityisyyden suoja ja tietosuoja koskevia suunnitteluvaihtoehtoja, jotka perustuvat transaktioiden validoinnin luonteeseen ja digitaalisen euron käytön tyyppiin (käyttö verkossa tai sen ulkopuolella). Tämä käy ilmi EKP:n sidosryhmien kuulemisen yhteydessä⁴ esittämistä asiakirjoista, jotka vahvistettiin äskettäin julkaistussa EKP:n raportissa digitaalisen euron tutkimusvaiheen edistymisestä⁵.

Järjestelmällisen transaktioiden validoinnin ja jäljittämisen välttäminen

Tietosuojaneuvosto toteaa, että EKP:n valitsema ”perusskenaario” olisi digitaalisen euron kehittäminen sellaisessa muodossa, jossa euroa voidaan käyttää verkossa ja kolmas osapuoli validoi transaktiot⁵. Tällainen suunnitteluvalinta merkitsisi sitä, että tietyt henkilötiedot (myös

---

³ Euroopan komissio: Unionin tila – Aiekirje https://state-of-the-union.ec.europa.eu/system/files/2022-09/SOTEU_2022_Letter_of_Intent_FI_0.pdf

⁴https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/governance/shared/files/ecb.degov220504_fou_nddesignoptions.en.pdf?6350327ade6044017df4df0a8812b7dc

⁵https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/profuse/shared/files/dedocs/ecb.dedocs220929.en.pdf, s. 5–8.

transaktiotiedot) olisivat täysin avoimesti tämän kolmannen osapuolen saatavilla rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa varten. Perusskenaariota pidemmälle meneviksi katsotaan offline-käyttömuoto, joka sisältää yksityiset transaktiot ja arvoltaan vähäisten lähimaksujen katevaraukset, sekä online-käyttömuotoa koskeva ”valikoivaan yksityisyyden suojaan”⁵ perustuva lähestymistapa, jossa ainoastaan suuriarvoisiin transaktioihin kohdistetaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevia tarkastuksia. Tämän vuoksi niitä on tutkittava tarkemmin.

Jotta voidaan saavuttaa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklassa vahvistetut toimintapoliittiset tavoitteet ja yksityisyyden suojan korkea taso, jonka vain julkinen sektori voi tarjota, ei ehkä ole aina asianmukaista määrätä, että kolmas osapuoli validoi transaktiot. Mahdollisesti tarvittavat lakisääteiset tarkastukset olisi yleensä suoritettava jälkikäteen ja kohdennetusti, jos on olemassa jokin tietty rahanpesuun ja terrorismin rahoitukseen liittyvä riski. Kaikkien digitaalisina euroina toteutettavien transaktioiden (jokaisen yksittäisen transaktion) validointi ei ehkä ole tarpeellisuutta ja suhteellisuutta koskevien tietosuojaperiaatteiden mukaista, sellaisina kuin niitä on tulkittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä⁶.

Tietosuojan kynnyksarvo, joka koskee sekä offline- että online-toimintoja

Edellä esitetyn perusteella tietosuojaneuvosto ehdottaa, että perusskenaariossa otetaan käyttöön sekä offline- että online-toimintojen osalta ”tietosuojan kynnyksarvo”. Se ilmaistaan transaktion arvona, jonka alittavia transaktioita ei saa jäljittää. Tämä lisää kansalaisten luottamusta päivittäisten digitaalisina euroina suoritettavien maksujen tietosuojaan ja perustuu tällaisten transaktioiden vähäiseen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiin. Tämä jäljittämättä jättäminen tarkoittaa, että vähäarvoisiin transaktioihin ei kohdistu tarkastuksia eikä niitä kirjata välittäjän kirjanpitoon.

Lisäksi tietosuojaneuvosto suosittelee, että digitaalisen euron suunnittelussa noudatetaan mahdollisimman tiiviisti sekä verkossa että sen ulkopuolella suoritettavien vertaismaksujen mallia tiliin perustuvan mallin sijasta. Jos tili on välttämätön digitaalisen euron toiminnan kannalta, tietosuojaneuvosto suosittelee tutkimaan, voitaisiinko sen toiminnassa rajoittaa pankkitilien tai sähköisen rahan tilien väliset yhteydet vain siihen hetkeen, jona käyttäjät nostavat rahaa digitaalisesta eurolompakostaan tai lisäävät siihen rahaa, kuten nykyisin on pankkiautomaattien⁷ osalta, ja miten tämä voitaisiin toteuttaa.

Erityisen sääntelykehysten tarve

Lisäksi tietosuojaneuvosto suosittelee, että digitaalista euroa varten laaditaan erityinen oikeudellinen kehys, jossa olisi käsiteltävä muiden oikeudellisten kysymysten ohella erityisesti tietosuojaan ja rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaan liittyviä näkökohtia. Nykyinen sähköisiä maksuja koskeva oikeudellinen kehys⁸ ei vaikuta soveltuvan digitaalisen euron kaltaiseen välineeseen, jonka

---

⁶ Ks. erityisesti seuraavat tuomiot: Unionin tuomioistuimen tuomio 6.10.2020, La Quadrature du Net ym., C-511/18, ECLI:EU:C:2020:791; unionin tuomioistuimen tuomio 21.12.2016, Tele2 Sverige AB, C-203/15, ECLI:EU:C:2016:970; unionin tuomioistuimen tuomio 2.10.2018, Ministerio Fiscal, C-207/16, ECLI:EU:C:2018:788.

⁷ Pankkiautomaatteja käytetään käteisnostoihin.

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/110/EY, annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitosten liiketoiminnan aloittamisesta, harjoittamisesta ja toiminnan vakauden

perusominaisuudet poikkeavat muista nykyisin olemassa olevista sähköisistä maksuvälineistä sekä politiikkatavoitteiden että kansalaisten odotusten täyttämiseksi tarvittavan luottamuksen osalta. Tietosuojaneuvosto suosittelee, että tämä erityinen oikeudellinen kehys sisällytetään EU:n toimielinten kaavailemaan ”perusskenaarioon”.

Tietosuojaneuvosto suhtautuu näin ollen myönteisesti komission aikomukseen ehdottaa tällaista oikeudellista kehystä vuonna 2023. Se on valmis antamaan tätä koskevaa neuvontaa komissiolle ja sen jälkeen lainsäätäjille sen varmistamiseksi, että tietosuojan ja muiden tavoitteiden, kuten rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan, välillä saavutetaan oikea tasapaino ottaen huomioon kaikki digitaalisen euron käyttöönoton kannalta merkitykselliset tavoitteet. Neuvonta voisi pohjautua tähän lausumaan, tarvittaessa epävirallisiin kokouksiin ja Euroopan tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteiseen lausuntoon komission säädösehdotuksesta.

Rekisteröityjen oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvien riskien asianmukaisen ennakoarvioinnin osalta tietosuojaneuvosto muistuttaa, että tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi on tarpeen nykyisen tietosuojalainsäädännön noudattamiseksi. Tietosuojaneuvosto suosittelee myös, että yksityisyyden suoja ja rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevat riskinarviointit toteutetaan yhdessä, jotta näitä osittain toisiinsa liittyviä riskejä voidaan arvioida kattavasti ja lieventää ennen kuin ehdotetaan mitään tiettyjä suunnitteluvaihtoehtoja.

Julkisen demokraattisen keskustelun edistäminen

Lopuksi tietosuojaneuvosto kehottaa EKP:tä ja komissiota lisäämään julkista keskustelua henkilötietojen suojasta digitaalisten maksujen yhteydessä. Tietosuojaneuvoston näkemyksen mukaan EKP ja komissio voisivat hyötyä kansalaisyhteiskunnan ja tiedeyhteisön antamasta ulkoisesta lisäpalautteesta sen suhteen, miten digitaalista euroa koskeva hanke voisi käytännössä täyttää yksityisyyden suoja ja tietosuojaa koskevat tiukat vaatimukset.

Tietosuojaneuvosto suhtautuu myönteisesti EKP:n digitaalista euroa käsittelevän operatiivisen ryhmän kanssa tähän mennessä käytyihin hedelmällisiin keskusteluihin ja on valmis antamaan EKP:lle lisäneuvoja tutkimusvaiheen edetessä sekä tarkastelemaan ja syventämään kaavailtuja suunnitteluvaihtoehtoja. Näin se antaa keskeisen panoksen yksilöiden tietosuojaa koskevia perusoikeuksia kunnioittavaa digitaalista euroa koskevan hankkeen onnistumiseen.

Prototyypin käyttökokeilussa sähköisessä kaupankäynnissä⁹ tietosuojaneuvosto kehottaa varmistamaan, että ehdotus on täysin asiassa Schrems II annetun tuomion ja muiden sovellettavien tietosuojasääntöjen mukainen.

Euroopan tietosuojaneuvoston puolesta

Puheenjohtaja

(Andrea Jelinek)

---

valvonnasta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/2366, annettu 25 päivänä marraskuuta 2015, maksupalveluista sisämarkkinoilla.

⁹ <https://www.ecb.europa.eu/paym/intro/news/html/ecb.mipnews220916.en.html>